

Zittingsjaar 2023-2024-1010

Landsverordening tot wijziging van de Landsverordening van 24 november 2022 tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2023, de Landsverordening van 30 november 2022 tot vaststelling van de begroting van de Staten van Aruba voor het dienstjaar 2023 en van de Landsverordening van 26 januari 2023 tot vaststelling van de begroting van de Dienst Openbare Werken voor het dienstjaar 2023

VERSLAG

NO. 4

Het voorbereidende onderzoek heeft aanleiding gegeven tot het formuleren van de hiernavolgende vragen en/of opmerkingen.

De leden van de MEP-fractie hebben geen vragen en/of opmerkingen geformuleerd naar aanleiding van het voorbereidende onderzoek en behouden zich echter het recht voor om vragen te stellen gedurende de openbare vergadering.

De leden van de AVP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de onderhavige ontwerp-landsverordening. Naar aanleiding hiervan heeft de fractie de volgende vragen:

Ter voorbereiding op de openbare behandeling, wenst de Fractie AVP duidelijkheid omtrent de volgende aspecten van het Ontwerp suppletoire begroting 2023:

Volgens de Raad van Advies is net als bij de eerste suppletoire begroting voor het dienstjaar 2023 inclusief bijbehorende Nota van Wijziging, de in het ontwerp (tweede suppletoire begroting 2023) opgenomen positieve economische prognoses utopisch van aard. Voor het dienstjaar 2023 wordt een meevaller begroot van 58.9 miljoen. De Raad van Advies constateert echter met betrekking tot het vaststellen van het bedrag van de totale meevaller enkele onduidelijkheden. De regering reageert daarop met de opmerking dat het meevallersbeleid voor het eerst toegepast wordt gebaseerd op het protocol van 2018 en dat er dus enige onduidelijkheden erover kunnen bestaan. Verder

geeft de Raad aan dat de totale meevaller 73.2 miljoen zou bedragen. Kan de overheid deze onduidelijkheden wat uitgebreider toelichten?

Kan de regering concreet aangeven waaraan de meevallers en onvoorzienbare opbrengsten(dividenden) zullen worden aangewend?

Uit de aangeboden tweede suppletoire begroting valt niet af te leiden of de meevallers en dividenden zullen leiden tot concrete stappen om de bestaanszekerheid van de Arubaanse bevolking te borgen. Kan de Minister aangeven welke concrete stappen zullen worden genomen om de bestaanszekerheid van de Arubaanse bevolking te verbeteren?

Welk sociaaleconomisch beleid zal de regering uitvoeren?

De Regering geeft aan dat ondertussen zich een drietal extra meevallers hebben voorgedaan, een agio-effect van circa 3.2 miljoen, een opwaartse bijstelling van de middelenpost retributies, leges en rechten van 2.9 miljoen en 8.5 miljoen extra qua winstuitkering van Aruba Airport Authority NV. Waaraan zal het totaalbedrag van 14.6 miljoen worden besteed?

Door de aanhoudende inflatie en toename van de belastindruk op de burgers staan hun koopkracht ernstig onder druk. Welke beleidsmatige wijzigingen zijn doorgevoerd om de koopkracht te verbeteren?

Uit het rapport van de CBA blijkt dat de private investeringen en private consumptie een dalende trend weergeven. Dit heeft aanzienlijke gevolgen voor de economie van Aruba. Welke beleidskeuzes zijn gemaakt om de economische groei te bevorderen?

Uit de tweede suppletoire begroting blijkt dat de regering kan rekenen op een aanzienlijk bedrag aan meevallers en dividenden. Kan de desbetreffende minister verantwoorden waarom deze onvoorzienbare opbrengsten niet zullen worden aangewend voor het verhogen van de bijstand?

Uit de suppletoire begroting blijkt dat de regering kan rekenen op een aanzienlijk bedrag aan meevallers en dividenden. Kan de desbetreffende minister verantwoorden waarom deze onvoorzienbare opbrengsten niet zullen worden aangewend voor het verhogen van het bedrag aan reparatietoeslag?

Kan de desbetreffende minister verantwoorden waarom de onvoorzienbare opbrengsten uit de tweede suppletoire begroting niet zullen worden aangewend voor het verhogen van de reparatietoeslag voor pensioengerechtigden en minimumloners?

De SABA kampt met structurele financiële problemen, waardoor de ouderenzorg onder druk staat. Kan de minister aangegeven, waarom slechts een bedrag van 4.8 miljoen zal worden besteed ter dekking van het liquiditeitsstekort en personeelskosten? Welke beleidsmatige bijstellingen zullen worden uitgevoerd?

De SKOA-werksters zijn nog steeds bezorgd omtrent hun rechtspositie. Kan de minister aangeven waarom de extra inkomsten niet zullen worden aangewend om de SKOA-werksters conform hun oorspronkelijke overeenkomst te betalen?

De SPCOA heeft vanwege financiële overwegingen, John Wesley College Mavo gesloten. Kan de desbetreffende minister aangegeven waarom de extra inkomsten niet zullen worden aangewend om de John Wesley College Mavo te heropenen?

Kan de minister de Staten informeren over de nieuwe en goedkopere DVO die met de Serlimar zou zijn gesloten?

Wat is er gedaan ter garandering van de banen van de werknemers van de Serlimar?

Hoe zal de kwaliteit van de service/dienstverlening worden geborgd?

Uit de eerste suppletoire begroting blijkt dat financiële middelen zullen worden aangewend voor het revitaliseren van Oranjestad en San Nicolaas. Welke concrete projecten zijn reeds middels de gereserveerde middelen uitgevoerd of in uitvoering?

Welke financiële middelen zijn hiermee gemoeid?

Zijn de schoolgebouwen en wijken tevens betrokken bij deze revitalisatie projecten?

Beleidsverschuiving dient ten bate te komen van de burgers die lijden onder de huidige situatie. In hoeverre is de regering bereid te investeren in een sociaal vangnet voor ouderen die moeite hebben met het betalen van geneesmiddelen (versoering van de positieve lijst)?

Alhoewel de regering aangeeft dat de positieve lijst door het veld is geëvalueerd is het de vraag aan de regering waarom de bevolking niet is gevraagd naar haar ervaring met de positieve lijst?

In hoeverre is de regering voornemens om te investeren in onderwijs ten einde schoolgeldverhoging en drop-out te voorkomen?

Klasse-onderwijs deed haar intrede op Aruba. Hoe zal de regering bijdragen dat alle kinderen, waaronder ook de degenen die geen schoolgeld kunnen betalen, op grond van waarborging van de rechten van het kind, toch naar school kunnen gaan?

De Centrale Bank geeft aan dat voor 2023 een inkrimping van de reële economie wordt verwacht gepaard gaand met een hoge inflatie vanwege de op 1 januari 2023 van toepassing zijnde verhoging van de BBO. Tevens zal betaling van de BBO aan de grens van 7% bijdragen aan de negatieve verwachtingen. In hoeverre is in de suppletoire begroting hiermee rekening gehouden?

Welke beleidskeuzes zijn gemaakt om de verdere inflatiestijging te beteugelen?

Welke concrete voordelen zijn in de tweede suppletoire begroting opgenomen, die zullen bijdragen aan de welvaart en het welzijn van de burgers?

Ingevolge 'economic outlook' voorspellingen van de CBA, uitgaande van een "Basisscenario 2023", zal het reële BBP naar verwachting met 1,8 procent inkrimpen. Deze negatieve voorspelling voor 2023 is gebaseerd op cijfers voor de invoering van de

“BBO aan de grens”. In hoeverre is in de tweede suppletoire begroting hiermee rekening gehouden?

De totale reële consumptie daalt volgens de CBA ‘economic outlook’ naar verwachting met 1,7 procent. Deze krimp wordt gedreven door een daling van de reële overheidsconsumptie met 2,2 procent en een daling van de reële particuliere consumptie met 1,5 procent. Dit is tevens gebaseerd op cijfers en kwantificatie vóór de invoering van de BBO aan de grens. In hoeverre is in de suppletoire begroting hiermee rekening gehouden?

Ingevolge de verwachtingen van de Centrale Bank zullen de totale reële investeringen naar verwachting met 3,4 procent dalen. Dit is tevens gebaseerd op cijfers vóór de invoering van BBO aan de grens. In hoeverre is in deze suppletoire begroting hiermee rekening gehouden?

De Raad van advies waarschuwt in haar advies inzake de landsverordening over BBO aan de grens, omtrent de negatieve gevolgen voor het toeristisch product Aruba. In hoeverre zijn in de suppletoire begroting stimulerende beleidskeuzes gemaakt, om de kwaliteit van het toeristische product te behouden en te bevorderen?

De Raad van advies waarschuwt in zijn advies inzake de landsverordening over BBO aan de grens, omtrent de negatieve gevolgen voor de economie van Aruba. In hoeverre is in de suppletoire begroting stimulerende beleidskeuzes gemaakt, om investering en ondernemingsklimaat te bevorderen?

De suppletoire begroting is gebaseerd op de positieve trend ter zake de instroom van toerisme. Uit verscheidene beantwoording blijkt dat de regering van mening is dat de toeristische sector relatief inelastisch zal blijven, ATA heeft recentelijk gepubliceerd dat de cijfers van instroom lager zijn dan het vorige jaar. Dit is vóór de invoering van de BBO aan de grens. Is de regering bewust dat het vertrouwen op de inelasticiteit van de vraag naar Aruba een gevaarlijk uitgangspunt is?

Uit de door de Raad ontvangen gegevens van Directie Financiën blijkt dat over de eerste vier maanden van 2023 de belastingontvangsten een patroon vertonen dat boven de belastingbijdragen ligt die in de Landsbegroting 2023 zijn opgenomen. Zo is reeds meer dan Afl.15 miljoen aan dividendbelasting ontvangen. Van de ATA zal de regering Afl. 42.8 miljoen aan dividenduitkering ontvangen. Dit is 12.8 miljoen meer dan de 30 miljoen die reeds begroot is. Van de CBA wordt verwacht dat de dividenduitkering hoger zal vallen dan 10 miljoen. Ook zijn er andere meevallers zoals de extra 8.5 miljoen aan winstuitkering van de Aruba Airport Authority NV Kan de regering de Staten informeren hoeveel het totaalbedrag van dividenduitkering en winstuitkering zal zijn?

Op grond van de genoemde meevallers is het de vraag aan de minister wanneer, gezien de grote negatieve consequenties die de austerisatie van de positieve lijst met zich

meebrengt voor de gezondheid van de bevolking, deze zal worden ingetrokken? Zo niet, op grond van welke redenen zou deze maatregel toch van kracht moeten blijven?

Er is tot heden geen vangnet voor degenen die sinds de versobering van de positieve lijst van medicijnen zelf moeten betalen voor hun medicijnen en die van een bijstand, minimumloon of een laag salaris moeten leven. Er is op Aruba sprake van klasse-zorg. Degenen die geen geld hebben kunnen bepaalde voorgeschreven medicijnen niet betalen, waardoor hun gezondheid zal verslechteren en dit op den duur nadere gevolgen zal hebben voor onze volksgezondheid in het algemeen. Wanneer en hoe zal de regering, uitgaande van de financiële meevallers weergegeven in de tweede suppletoire begroting, de bevolking tegemoetkomen?

Wat is ondernomen om de studenten die zich naar Nederland begeven om te studeren te ondersteunen voor wat betreft het BSN-nummer, woning, zorgverzekering en begeleiding?

Hoeveel studenten zijn reeds geholpen?

Op 5 juli 2023 is gedurende een Openbare Vergadering de Landsverordening Belastingplan II behandeld. Onze burgers moeten voortaan 7% BBO aan de grens betalen, met ernstige consequenties voor inflatie, koopkrachtvermindering, prijsverhoging en meer bedrijfskosten voor ondernemers. Dit terwijl in de suppletoire begrotingen valt af te lezen dat het land in 2023 naast dividend- en winstuitkeringen, tevens miljoenen aan financiële middelen zal ontvangen. De vraag aan de regering is waarom ondanks deze inkomsten toch wordt gekozen om maatregelen te nemen, zoals 7% BBO aan de grens en andere nog te nemen maatregelen, met ernstige consequenties met name voor kleinbedrijven, ondernemers, consumenten en voor de meest kwetsbare groepen in de samenleving?

Deze maatregelen zullen meer dan Afl. 50 miljoen opleveren. Echter zijn er geen compenserende initiatieven genomen. Een groep die met name kwetsbaar is, wordt gevormd door jongeren die een of andere beperking hebben of de zogenaamde speciale kinderen. Deze kinderen en hun families worden van jongs af aan geconfronteerd met grote financiële lasten voor het betalen van speciale meer individueel gerichte kinderopvang, test, betaling van sensomotorische therapie, logopedie, fysiotherapie, kosten voor wat betreft voeding en sondevoeding, luiers, gehoorapparaten, rolstoel, rollator, e.d.

De leden van de AVP hebben een initiatiefvoorstel ingediend om het landsbesluit omtrent gehandicaptenuitkering uit te breiden met artikel 8A. Dit om ouders van speciale kinderen tegemoet te komen met een maandelijkse uitkering van Afl. 950,-. Op dit voorstel heeft de minister van Sociale Zaken nooit officieel geantwoord. Wel is naar voren gebracht dat er onderzoek zal worden gedaan. Wanneer zal dit onderzoek afgerond zijn?

Hoe zullen de ouders in de tussentijd financieel ondersteund in de opvoeding van hun speciaal kind? Indien niet, wanneer wel?

In de vorige suppletoire begroting is een bedrag van Afl. 205.000 en respectievelijk Afl. 453.000 zijn naar beneden bijgesteld ten behoeve van de exploitatie subsidie van de Stichting Educacion Profesional Basico ten gunste van nieuw opgerichte faculteiten. Kan de regering de Staten informeren over de voortgang van de nieuwe faculteiten?

De leden van de AVP-fractie behouden zich het recht voor om nadere vragen te stellen gedurende de openbare behandeling.

De leden van de MAS-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de onderhavige ontwerplandsverordening. Naar aanleiding hiervan heeft de fractie de volgende vragen:

Hoe is Land Aruba bezig met het actief inzetten om jaarlijks een structurele daling van de personeelslasten te bewerkstelligen?

Welke maatregelen zal Land Aruba nemen om een tijdige opstelling en goedkeuring van de jaarrekeningen van alle entiteiten ressorterende onder de overheid te realiseren?

De Centrale Bank van Aruba wordt gehoord over alle financieringsopties teneinde de deviezenvoorraad te behouden. Welke financieringsopties waren voor deze begroting besproken en wat waren de adviezen van de CBA?

De leden van de MAS-fractie behouden zich het recht voor om nadere vragen te stellen gedurende de openbare behandeling.

De leden van de Raiz-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de onderhavige ontwerplandsverordening. Naar aanleiding hiervan heeft de fractie de volgende vragen:

Minister van Justitie en Sociale Zaken

Op 27 november hebben ouders, familieleden en verzorgers van cliënten van de Stichting voor Verstandelijke Gehandicapten Aruba (SVGA) een brief ontvangen waarin aangegeven wordt dat per januari 2024 met minder personeel gewerkt zal worden. Dit om de kosten betreffende achterstallige bevorderingen die vanwege beleidsveranderingen niet uitbetaald zijn of zullen worden. Dit betekent dat per januari,

15 cliënten niet meer gebruik gaan kunnen maken van de zorg bij SVGA. De SVGA kampt met zorgwekkende financiële problemen en hebben deze per verschillende brieven en gesprekken aan u bekend gemaakt. Naast de achterstallige bevorderingen heeft de stichting sinds 2017 geen inflatiecorrectie meer gehad op hun subsidie wat nu op ruim 16% ligt. Ook op de ontwerpbegroting 2024 staan de subsidiebedragen vast op dezelfde bedragen als voorgaande jaren. De zorg die aangeleverd wordt aan mensen met een handicap dan wel speciale behoeftes is intensief en vergt een grote verantwoordelijkheidsgevoel van de medewerkers. Kwalitatieve zorg is essentieel.

Minister, wat vindt u ervan als 15 patiënten niet meer van de zorg van SVGA kunnen profiteren?

De stichting SVGA zou geïnformeerd worden over een aanvulling op de subsidie op de suppletoire begroting 2023. Op de suppletoire begroting is te zien dat de subsidie niet is aangevuld.

Heeft u de stichting bericht over de stand van zaken van een aanvulling op de suppletoire begroting 2023?

Zo niet, kunt u dit onderbouwen?

Indien wel, kunt u deze brief met de Staten delen?

Wordt de subsidie van de SVGA alsnog aangevuld op de suppletoire begroting 2023?

Zal de inflatiecorrectie van ruim 16% structureel worden toegepast op de subsidie van de SVGA?

Zal een minimale inflatiecorrectie van 1% per jaar (sinds 2017) worden toegepast?

Als beleidsprioriteit heeft u voor 2024 verschillende hoofdthema's inclusief verdragen in het kader van de rechten van het kind en personen met beperkingen (pagina 30 MvT OLV Begroting 2024).

Hoe wilt u personen met een beperking in uw beleid 2024 prioriteren?

Minister van Toerisme en Volksgezondheid

Minister, heeft de AZV tot een officiële samenwerking kunnen komen met de logopedisten met betrekking tot het deels vergoeden van logopedie in het basispakket van de AZV?

Zo niet, kunt u onderbouwen waarom niet?

Indien wel, per wanneer zal er een officiële samenwerking zijn?

Op 6 november 2023 heeft de AZV een brief ontvangen van de vakgroep Kindergeneeskunde waarin de AZV verzocht werd om kinderfysiotherapie te realiseren op Aruba.

Minister, zijn er beleidsprioriteiten om kinderfysiotherapie op korte termijn op Aruba te realiseren, gedekt binnen het basispakket van de AZV?

Minister van Onderwijs en Sport

Minister, uit informatie van ouders blijkt dat er 2 kleuterscholen op Aruba nog geen airco in de klassen hebben. Bij de Anglo kleuterschool in Madiki zijn er verschillende momenten waar de kinderen vroeger naar huis zijn gestuurd omdat het te warm was om les te geven.

Kunt u aangeven of er 2 kleuterscholen zijn die geen airco in de klassen hebben?

Vindt u het verantwoord dat kinderen vanwege hoge temperaturen eerder naar huis moeten en niet meer van leeractiviteiten kunnen profiteren?

Bent u van plan om de resterende kleuterscholen die geen airco in de klas hebben te voorzien van airco's?

Ouders van verschillende (kleuter)scholen hebben aangegeven dat de etenstijd (15 minuten) die hun kinderen krijgen niet genoeg is. Kinderen komen thuis met bakken vol eten en geven aan dat ze niet genoeg tijd hebben gehad om te eten. Gezien de ontwikkelingsfase en groeifases die (jonge) kinderen doorlopen is goede voeding essentieel om te kunnen participeren aan de leeractiviteiten in de klas. Daarnaast is concentreren moeilijker als je niet genoeg voeding binnen hebt gekregen.

Gezien het belang om goed in de klas te kunnen concentreren, denkt u dat (jonge) kinderen op (kleuter)scholen meer tijd moeten krijgen om tijdens schooluren te eten?

Verschillende ouders zijn daarnaast door de respectievelijke scholen van hun kinderen benaderd met het bericht dat geen oudercommissies gevormd kunnen worden.

Vindt u dat alle ouders op Aruba zich zouden moeten verzamelen in de vorm van een oudercommissie om bijvoorbeeld draagvlak te kunnen creëren voor mogelijk zorgen rondom hun kinderen op scholen?

De leden van de Raiz-fractie behouden zich het recht voor om nadere vragen te stellen gedurende de openbare behandeling.

Het lid van de Accion 21-fractie heeft met belangstelling kennisgenomen van de onderhavige ontwerplandsverordening. Naar aanleiding hiervan heeft zij de volgende vragen:

Fraccion di Accion 21 kier ricibi un splicacion di ki maneho a hiba na un necesidad pa AWG 835.300,- adicional den gastonan di producto y servicio na Ministerio di Labor, Energia y Integracion?

Fraccion di Accion 21 kier ricibi detayes con e suma adicional di AWG 835.300,- a ser gasta florin pa florin?

Den caso cu e gastonan adicional di producto y servicio a ser uza pa biahenan cu a resulta den un MOU, fraccion di Accion 21 lo kier haya copia di e respectivo decalacion di entendimentonan y ki beneficio nan a produci pa Pais Aruba te cu awor?

Den caso cu e MOU(nan) no a trece beneficio ainda, Minister por aclarea ki beneficio ta premira y ki tempo nan lo bira realisabel pa cada MOU individualmente?

Segun e protocol Aruba-Hulanda 2018, gastonan mas halto mester wordo compensa cu reduccion den gasto otro caminda. Minister por comparti cu Parlamento unda a reduci gastonan pa AWG 835.300,- den su ministerio?

Minister por aclarea si AWG 125.000,- ta suficiente pa atende cu e problema di schimmel den edificio di DAO y DIMAS cu lo resulta den un luga di trabao sigur?

Minister di Husticia y Asunto Social por comparti cu Parlamento ki 'deskundig advies' lo ser solicita cu e extra fondonan aloca?

Het lid van de Accion 21-fractie behoudt zich het recht voor om nadere vragen te stellen gedurende de openbare behandeling.

Het onafhankelijk lid mevrouw mr. G.L. Croes heeft geen vragen en/of opmerkingen geformuleerd naar aanleiding van het voorbereidende onderzoek en behoudt zich echter het recht voor om vragen te stellen gedurende de openbare vergadering.

Het onafhankelijk lid de heer mr. dr. R.R. Santos do Nascimento heeft geen vragen en/of opmerkingen geformuleerd naar aanleiding van het voorbereidende onderzoek en behoudt zich echter het recht voor om vragen te stellen gedurende de openbare vergadering.

Dit verslag geldt als Eindverslag.

Aldus vastgesteld in de Centrale Commissie van de 5^e december 2023

Rapporteur,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'R.A. Kamperveen', is written over the text 'Rapporteur,' and 'R.A. Kamperveen, BSc'.

R.A. Kamperveen, BSc